

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА
Факультет плодовоовочівництва, екології та захисту рослин

Затверджую:

Декан факультету плодовоовочівництва,
екології та захисту рослин

_____ С. В. Щетина

« ____ » _____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Освітній ступінь: магістр

спеціальність 202 «Захист і карантин рослин»

факультет Плодовоовочівництва, екології та захисту рослин

Програма практичної підготовки студентів-магістрів факультету плодовоовочівництва, екології та захисту рослин спеціальності 202 "Захист і карантин рослин" складена колективом викладачів у складі: доцентів Крикунова І.В., Кравець І.С., Мостов"як С.М., Суханова С.В., ст. викладача Адаменко Д.М., викладача Фоменко О.О.

Робоча програма розглянута на засіданні кафедри захисту і карантину рослин:
Протокол №1 від «31» серпня 2020 р..

Зав. кафедрою доцент Крикунов І.В. _____

Схвалено науково-методичною комісією вищого навчального закладу для спеціальності 202 Захист і карантин

Протокол № 1 "8"вересня 2020 року

3 вересня 2020 року

Голова _____ Тернавський А. Г.

© Уманський НУС, 2020 рік
©Крикунов І.В., Кравець, Мостов"як С.М.,
Суханов С.В., Адаменко Д.М., Фоменко О.О. 2020 рік

Курс – другий
Термін проведення III семестр
Тривалість: ЄКТС – 9; 270 год; 6 тижнів

Практика студентів є невід'ємною складовою частиною процесу підготовки спеціалістів у вузі і проводиться в передових, оснащених відповідним чином підприємствах та організаціях агропромислового комплексу.

1. Мета і завдання практики

Основна мета професійної практики студентів-магістрів - вивчити об'єкти або матеріали, що мають важливе значення в області захисту рослин, і освоїти методи науково-дослідної роботи з ними. Кінцева мета – зібрати матеріал, на основі якого можливо написати високоякісну дипломну роботу.

Цими об'єктами можуть бути шкідливі або корисні організми: шкідники, хижаки і паразити, збудники захворювань або їх антагоністи, смітні рослини; матеріалами - пестициди, регулятори зростання, інші агрохімікати. Якщо вивчення біологічних або сільськогосподарських об'єктів або матеріалів в основному проводиться в полі на культурних рослинах в рамках технологій їх вирощування, то об'єктами дослідження є також і самі культурні рослини, а також технології їх обробітку і захисту.

Основним завданням професійної практики в загальному вигляді є вивчення різних сторін професійної діяльності: технічної, технологічної, економічної, соціальної, правової, психологічної, психофізичної, гігієнічної.

Завданнями практики, згідно розробкам навчально-методичного управління університету, також є:

- Закріплення, поглиблення і розширення теоретичних знань, умінь і навиків, отриманих студентами в процесі теоретичного навчання.
- Оволодіння професійно-практичними вміннями, виробничими навиками і передовими методами праці.
- Оволодіння нормами професії в мотиваційній сфері – усвідомлення мотивів і духовних цінностей у вибраній професії.
- Оволодіння основами професії в операційній сфері – ознайомлення і засвоєння методології і технології вирішення професійних завдань і проблем.
- Ознайомлення з інноваційною, зокрема маркетингово-менеджерською діяльністю підприємств і установ (З.В. Макаровська, А.Ф. Елісеєв, 2007).

Оволодіння методиками науково-дослідної роботи - це оволодіння професією наукового співробітника, залучення до когорти учених, завдяки роботі яких в основному і здійснюється науково-технічний прогрес суспільства.

2. Організація практики

Базами практики являються науково-дослідні установи, станції захисту рослин, передові агро формування, з якими укладаються відповідні договори.

Вибір баз практик зумовлений необхідністю вивчення передових технологій захисту рослин; організацію та планування захисних заходів, контроль за якістю проведення захисту, охорону праці; найновішу техніку, передовий досвід роботи агрономів по захисту рослин та інших спеціалістів та керівників сільськогосподарських підприємств.

Студенти-магістри можуть самостійно, з дозволу деканату та відповідних кафедр, підбирати для себе місце проходження практики. При цьому вони повинні пред'являти на кафедру паспорт запропонованої бази практики.

Студент-магістр у разі певних обставин може просити про заміну бази практики, яка вже проводиться згідно із заявою студента, узгодженою з керівником практики від кафедри, деканатом, навчальною частиною, про що видається відповідний наказ по університету. Поважність причини має підтверджуватися належними документами з боку студента.

За наявності вакантних місць магістри-практиканти можуть бути зараховані на штатні посади, якщо робота на них відповідає вимогам програми практики.

Навчально-методичне та наукове керівництво практикою здійснюють відповідні кафедри університету. Кафедри забезпечують студентів індивідуальними завданнями, методичними рекомендаціями щодо виконання програми згідно тематики науково-дослідної роботи кафедри та майбутньої магістерської роботи. Перед від'їздом на практику магістри-практиканти проходять інструктаж з організації практики та техніки безпеки на кафедрі, про що робиться відповідний запис у журналі реєстрації інструктажів з техніки безпеки.

Після прибуття на місце практики магістр зобов'язаний:

- пройти інструктаж з техніки безпеки, який проводить керівник практики від виробництва;
- виконувати завдання, передбачені програмою практики;
- дотримуватися правил внутрішнього розпорядку бази практики;
- вести щоденник практики та робити робочі записи згідно програми практики;
- не залишати місця проходження професійної практики без дозволу деканату або керівника практики;
- після закінчення практики щоденник, звіт і відзив на практиканта затверджуються підписом керівника від господарства і скріплюються печаткою.

Магістри-практиканти несуть однакову відповідальність за виконану роботу та її результати нарівні зі штатними працівниками організації.

Керівником бази практики для організації навчального процесу по практичному навчанню студентів, а також для контролю за виконанням програми професійної практики і контролю за культурно-побутовими умовами студентів на підприємстві призначається на весь період практики керівник практики від підприємства. Він проводить обов'язкові інструктажі з охорони праці, техніки безпеки (вступний та на

робочому місці) з оформленням встановленої документації, надає допомогу в зборі матеріалів для звіту.

По закінченню практики керівник від підприємства дає письмовий відгук на кожного магістра - практиканта, в якому відображають відношення студента до роботи, рівень теоретичної підготовки, його дисципліну, виконання програми практики, якість підготовленого звіту.

Звіти про практику магістри захищають на відповідних кафедрах протягом 10 робочих днів після закінчення практики. При оцінці практики враховується відгук від підприємства, повнота, якість і оформлення звіту, відповіді на запитання. Особлива увага приділяється здатності магістра до аналізу господарської діяльності підприємства. Результати проходження професійної практики фіксуються у заліково-екзаменаційній відомості.

Захист супроводжується оформленням відповідного протоколу. В цих протоколах обов'язково зазначається перелік заданих студенту питань при захисті звіту з професійної практики.

3. Методичні вказівки по виконанню програми практики

Індивідуальна підготовка до проходження практики

При напрямі кожного студента на практику від кафедри призначається науковий керівник практики. Він надає істотну допомогу в підготовці до ефективного проходження практики, дає список необхідної літератури, складає схему проведення досліджень, обговорює методи досліджень. З його допомогою здійснюється вивчення методичних основ польової або лабораторної науково-дослідної роботи.

Студентові, що вибрав певний напрям науково-дослідної роботи, бажано заздалегідь побувати на місці майбутньої практики і, ознайомившись з напрямками роботи, заздалегідь почати готуватися до практики.

Ця підготовка починається з накопичення інформації по об'єкту, що цікавить. Вона традиційно проводиться в бібліотеках і по Інтернету. Проте є і загально-методичні питання, без знання яких складно орієнтуватися в захисті рослин або агрономії в цілому. До них відносяться:

- сучасні методи діагностики груп шкідників, збудників захворювань рослин, смітних рослин;
- біологія, фенологія вибраних для вивчення шкідливих організмів;
- технології вирощування культури або групи культур;
- методи моніторингу різних об'єктів, що вивчаються;
- класифікації пестицидів;
- методи, засоби і технології захисту рослин від тих або інших шкідливих організмів.

Особливу увагу слід приділити методиці дослідної справи і основам статистичної обробки експериментальних матеріалів. Для пізнання цих найважливіших елементів експериментальної роботи слід звернутися до методичних

посібників і керівництва з методик постановки експериментів і методик статистичної обробки і аналізу наукових результатів,

Зміст практики

Вивчення будь-якого питання програми професійної практики відбувається шляхом проведення магістром-практикантом відповідних наукових досліджень, спостережень, обліків, біометричних вимірювань, розрахунків, лабораторних аналізів тощо.

Усі обліки та спостереження в досліджах поділяють на три групи:

1. Спостереження за агроекологічними умовами в агрофітоценозах для оцінки технічної і господарської ефективності вивчаємих заходів по захисту рослин.
2. Фенологічні спостереження за ростом і розвитком шкідливого організму і сільськогосподарської культури.
3. Збір даних економічного стану господарства та обробка інформації, необхідної для оцінки економічної, енергетичної та екологічної ефективності вивчаємих заходів.

Орієнтовно спостереження в указаних групах мають такий склад:

Спостереження за агроекологічними умовами середовища:

а) характеристика ґрунту:

- тип ґрунту, попередник, кількість внесених добрив;
- агрофізичні та водні показники ґрунту (будова, щільність ґрунту, продуктивна вологоємкість);
- агрохімічна характеристика ґрунту (реакція ґрунтового розчину, вміст рухомих форм елементів мінерального живлення, кількість добрив, внесених під досліджувану культуру);

б) метеорологічні спостереження та їх оцінка:

- опади (мм) щодобово;
- середньодобова та подекадна температура повітря;

в) фітосанітарний стан посіву:

- пошкодження сходів шкідниками і хворобами, їх кількість та ступінь ураження; кількісний та видовий склад бур'янів;
- імунологічна ознака сортів і гібридів;

Біометричні заміри, фенологічні спостереження за ростом і розвитком культур:

- кількість сходів культурних рослин па 1 м²;
- біометричні спостереження (висота рослин, площа листя, маса 100 а. с. рослин та інші показники в основні фази їх розвитку);
- фенологічні спостереження за розвитком рослин (визначення дат фаз від сходів до господарської або збиральної стиглості, вважаючи початком фази день з її ознаками у 10-15 % рослин і повною фазою - день з наявністю її ознак у 75 % рослин);
- біологічна та фактична урожайність досліджуваних рослин з визначенням показників елементів структури урожаю;

- показники якості врожаю.

Обробка інформації, необхідної для оцінки економічної та енергетичної ефективності вивчених заходів:

- ціни на матеріальні засоби, які були використані при вирощуванні культури (насіння, добрива, паливо і т.п.);
- ціни на продукцію, яка реалізується ;
- облік фактичних технологічних заходів при вирощуванні досліджуваної культури;
- енергоємність урожаю, витрачених матеріалів та сільськогосподарських машин і знарядь.

Вибір програми перелічених спостережень повинен бути обґрунтованим їх необхідністю для повного пояснення очікуваних і отриманих експериментальних даних у передбачених дослідках з конкретної теми.

Науково-дослідна робота магістра

У період професійної практики магістри повинні одержати завдання по науково-дослідній роботі, яке практиканти-магістри повинні проводити на базах практики і яке перегукується з науковою роботою спеціальних кафедр. По цих завданнях магістри під керівництвом співробітників кафедр складають і виконують індивідуальний план експериментальної частини магістерської роботи. Основні результати проведення дослідів відображаються в звіті про практику.

Охорона праці

На місці практики магістр повинен вивчити стан роботи з охорони праці. При цьому необхідно охопити наступні питання:

1. Хто в господарстві керує роботою і яка структура, схема організації охорони праці ?
2. Яку роботу з охорони праці проводить інженер по охороні праці та інші фахівці підприємства?
3. Які види інструктажу робітників з техніки безпеки проводять на підприємстві? Як документально оформляють проведення інструктажу?
4. Які є інструктажі з техніки безпеки? Їх переваги і недоліки.
5. Як організоване навчання безпечним методам роботи на підприємстві, наприклад, робітників, що працюють з пестицидами. Чи є кутки по техніці безпеки на ділянках робіт (бригада, ферма та ін.)?

4. Ведення щоденника

Заповнення щоденника магістрами під час проходження професійної практики обов'язкове і робиться щодня. Щоденник заповнюється акуратно з наведенням технологічної операції, задіяних агрегатів, назв хімікатів, норм, доз та ін.

5. Оформлення звіту

Звіт з професійної практики повинний показати вміння магістра орієнтуватися в питаннях виробництва, критично аналізувати господарську діяльність, відобразити позитивні і негативні сторони роботи підприємства.

Звіт і щоденник завіряються печаткою і підписом керівника практики від підприємства. Звіт з відгуком керівника підприємства про роботу практиканта і щоденник здаються в деканат і захищаються перед спеціальною комісією не пізніше 10 днів після закінчення практики. Зразок оформлення титульного листка подано в додатку.

6. Зміст звіту по професійній практиці

Вступ

1. Мета і задачі досліджень
2. Характеристика місця і умов проведення досліджень
  - 2.1. Ґрунтові умови
  - 2.2. Метеорологічні умови (оцінка типовості метеорологічних умов)
  - 2.3. Агротехнічні умови в досліджах
3. Програма проведення досліджень
4. Основні результати досліджень
5. Оцінка господарської ефективності технологій, сортів та інших заходів, які вивчалися дослідником
6. Оцінка заходів охорони довкілля при виконанні досліджуваних технологій
7. Техніка безпеки при вирощуванні культури

Висновки і рекомендації виробництву

Список використаної літератури

7. Підведення підсумків практики

Підсумки професійної практики підводять при захисті магістром звіту на спеціальних кафедрах. Звіти з виробничої практики, які подаються студентами на кафедру для перевірки, обов'язково реєструються в спеціальному кафедральному журналі реєстрації вхідної документації. Комісія, яка призначається завідуючим кафедрою, протягом перших десяти робочих днів семестру, який починається після

практики, оцінює результати практики студента і ставить диференційований залік, що враховується нарівні з іншими оцінками. Ця оцінка за практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість і в залікову книжку студента за підписами членів комісії.

При оцінці підсумків роботи студента на практиці комісія приймає до уваги відгук керівника практики від підприємства, якість доповіді, оформлення звіту, відповіді студента на питання при захисті звіту.

Студент, який не виконав програму практики без поважних причин, або отримав негативну оцінку по практиці в комісії, або не захистив звіт з практики без поважних причин протягом перших десяти робочих днів семестру, що починається після практики, відраховується з університету.

Підсумки кожної практики обговорюються на засіданнях кафедр, а загальні підсумки практики підводяться на Вченій Раді університету або на радах факультетів не менше одного разу протягом навчального

Міністерство освіти і науки України
Уманський національний університет садівництва

Кафедра: _____

ЗВІТ

про проходження професійної практики магістром

_____ (П.І.Б.) _____

_____ (місце практики) _____

_____ (термін проходження практики) _____

Керівник практики:
_____ (посада, П.І.Б.) _____

Умань 2020

